

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Kõpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 20

Tallinn, 24. mail 1938

IV aastakäik

SISU:

	Lk.
POLLUMAJANDUS	
Taliviljaoraste seisund 15. mail 1938. a.	376
Hinna kindlustamine talusaadusile Lätis	377
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Diatomiit ja selle kasutusvõimalusi	379
Raudteetegevus märtsis 1938.	381
Lühilundiseid	382
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	384
POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	383
Põllumajanduslik väljavedu	383
Juustuturg	385
Peakoni turg	385
Tapaloomade ja lihaturg	385
Toornahkade turg	386
Kanamunaturg	386
Piimaturg	386
Teraviljaturg	387
Linaturg	387
Kartuliturg	388
Aedviljaturg	388
Kalaturg	388
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	390
VALISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Briti majandus 1938. a. I veerandil	391
Kartulituruseisund Inglises	392
Kodujäneste-kasvatust Lätis	392
Nahkade- ja villakeskuse tegevus Lätis	392
Frangi kursi langemise mõju Prantsuse välis- kaubandusele	392
Poola võieksport	393
Poola väliskaubandus	393
Võieksporti raskusi Norras	393
Uus meetod merevähkide konservimiseks Norras	393
Türgi paberitööstus	393
Leedu tööstusettevõtteid	394
Leedu esimese nelja kuu väliskaubandus aktiivne	394
Tagasimineku rahvusvahelises paberikaubanduses	394

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
State of Winter Crops on May 15th, 1938	376
Price Fixation of Farm Production in Latvia	377
INDUSTRY AND TRADE	
Diatomite, and Possibilities of its Utilization	379
Railways in March, 1938	381
Sundry Information	382
PRICES	
Prices and Quotations	384
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	383
Exports of Agricultural Products	383
Cheese Market	385
Bacon Market	385
Cattle and Meat Market	385
Rawhide Market	386
Egg Market	386
Milk Market	386
Grain Market	387
Flax Market	387
Potato Market	388
Vegetable Market	388
Fish Market	388
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	390
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
British Economy during I Quarter of 1938	391
Condition of Potato Market in United Kingdom	392
Rabbit Raising in Latvia	392
Activity of Hide and Wool Center of Latvia	392
Influence of Franc Devaluation on French Foreign Trade	392
Polish Butter Exports	393
Polish Foreign Trade	393
Difficulties of Butter Exports in Norway	393
New Method for Canning Crabs in Norway	393
Turkish Paper Industry	393
Lithuanian Industrial Enterprises	394
Lithuanian Foreign Trade of First Four Months Active	394
Recession of International Paper Trade	394

PÖLLUMAJANDUS

TALIVILJAORASTE SEISUND 15. MAIKS 1938. A.

STATE OF WINTER CROPS ON MAY 15th, 1938.

Möödunud sügis oli kesaharimiseks kui ka taliviljakülviks ja -kasvuks soodus. Kä-sikäes soodsa maaettevalmistus- ja kasvu-tingimustega arenesid sügisel orased jõud-salt ja 15. okt. peale hinnati rukkioraste seisundit 3,7 pallile, mis on parem viimaste aastate reas. Samuti oli ka nisuoraste sei-sund parem kui rahuldav ja teda hindasid korrespondendid 3,5 pallile. Väljavaated olid sügisel tänavuseks taliviljasaagiks head, kuid talv, mis on suure tähtsusega talivilja-oraste talvitamisel, tõi seisundisse muudatu-si. Lumi tuli sügisel varem kui tavaliselt, ja otse sulale maale. Lund sadas võrdle-misi palju ja seetõttu oli karta oraste läm-bumisohtu, eriti nõlvade all ja varjulisis koh-is. Jaanuaris tuli sula ja paljudes koh-tades tekkis lume alla vesi, mis aitas oraste halvenemisele omakorda kaasa. Erakorralise talve tõttu muutus orasteseisund õige eri-nevaks isegi kitsamais piirkonnis, nii et võib leida kõrvuti põlde, kus ühel on osa orast hävinud, kuna teisel püsib täiesti ra-huldavana.

Kevadel, enne oraste kasvuleminekut, näis seisund mitmel pool paiklikult halvana, Neis paigus, kus kevadel tuli õigeaegselt vihma, näitas orasteseisund varsti parane-mist. Kahjuks peab aga tähendama, et tä-navune kevad algas vihmavaeselt. Kolm neljandikku Riigi Statistika Keskbüroo põl-lumajandus-korrespondentidest, kes saatsid 15. malks teateid, teatavad liiga vähe-seist sademeist. Seejuures varasele kevade saa-bumisele vaatamata püsisid ilmad kuni tea-dete saatmispäevani liigselt vilud. Rahul-davaist soojustingimustest teatas vaid 9% korrespondentidest, halvust — 63% ja vä-ga halvust — 28%.

Rukkioraste seisundit hindavad kor-respondendid riigikeskmiselt 84%-le viimase 10 a. keskmisest. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukkist 12,6 kv ha-lt, kuna tänavust loodetavat saaki korrespondendid hindasid 10,6 kv ha-lt. Orasteseisund on üldiselt pa-

rem läänepoolseis maades, kuna idapoolseis on halvem. Nii hindasid korrespondendid rukkioraste seisu võrreldes viimase 10 a. keskmise saagiga Saaremaal 100%, Lääne-94%, Harju- 92%, Järva- 83% ja Virumaal 78%-le. L-Eesti maades ei ole vahe nii selgelt eristatav. Rukkiorasteid hinnatakse Pärnumaal 81%, Viljandi- 84%, Tartu- 81%, Valga- 74%, Võru 84% ja Petserimaal 79%-le nende maade viimase 10 a. keskmise-st saagist. Neist andmeist nähtub, et võrreldes eelmiste aastate saagiga on rukkio-raste seisund ja seega saagilootused nõr-gemad Valgamaal.

Saagilootused oraste hinnangu järgi 15. malks 1938. a.

Harvest Hopes through Estimation of Young Crops on
May 15th, 1938.

	Rukis Rye		Talinisu Winter Wheat		Põldhein Field Hay	
	kg. ha-lt kg per Ha.	% 10 a. keskm. Decade Average in %	kg. ha-lt kg. per Ha.	% 10 a. keskm. Decade Average in %	kg. ha-lt kg per Ha.	% 10 a. keskm. Decade Average in %
Viru	10,2	78	10,0	70	29,6	107
Järva	11,3	83	12,3	85	34,5	107
Harju	10,7	92	11,5	86	27,6	106
Lääne	11,0	94	12,2	90	32,4	104
Saare	9,9	100	10,8	93	35,1	102
Pärnu	10,8	81	11,1	84	29,1	100
Viljandi	13,0	84	13,0	89	34,5	108
Tartu	11,4	81	11,7	84	31,1	105
Valga	9,4	74	9,3	73	29,6	106
Võru	8,6	84	9,2	84	27,7	116
Petseri	8,7	79	8,8	83	20,6	98
Keskmine Average	10,6	84	11,5	86	30,7	107
1937	—	111	—	103	—	109
1936	—	92	—	89	—	108
1935	—	85	—	80	—	98
1934	—	120	—	113	—	102
1933	—	114	—	110	—	109
1932	—	104	—	102	—	100
1931	—	95	—	93	—	105
1930	—	121	—	111	—	112
1929	—	103	—	98	—	—

Kvintaalide järgi kujuneks rukkisaak ha-lt kõrgemaks Viljandimaal — 13,0 kv, madalamaks Petserimaal — 8,7 kv ja Võru-maal — 8,6 kv.

Viimaseist aastaist oli sama seisund nagu

tänavu 1935. a., mil orased kannatasid juba eelmisel (1934. a.) sügisel rootsikärberüüset. Sellele lisandusid kahjustused kevadistest külvusest ja öökülmadega vahelduvalt ilmastikust.

Korrespondentide hinnete kokkuvõtte järgi näitab talinisuoraste seisund sama seisundit nagu rukiski. Riigi kohta keskmiselt on talinisuoraste seisund 86%. Viimase 10 a. keskmiselt saadi talinisu ha kohta 13,4 kv, kuna tänavu on loota 11,5 kv, mis on 14% vähem. Maade järgi on talinisu, samuti nagu rukiski, halvem Valgamaal — (73%) ja parem Saaremaal (93%). P.-Eestis avaldub sama nähtus, et läänepoolseis maades on nisuoraste seisund parem, kuna idapoolseis — halvem. L.-Eestis on nisuoraste seisund maade keskmiselt kaunis ühtlane, arvatud välja Valgamaa.

Korrespondentide teatel on orasele vigastusi tekitanud kõige enam sulale maale tulnud lumi. Teises järjekorras märgitakse lumeseen. Lumeseen on samuti arenenud peamiselt neis paigus, kus lumekiht orasepõldudel oli paks. Kolmandas järjekorras mainitakse oraste hävinemispõhjuseks kevadisi öökülmi.

Talve kestel saadud vigastuste tagajärjel võib saagilootuste vähenemist arvata liigikaudselt ha kohta ca 2,2 kv.

Võttes aluseks tiheltpoolt orasteseisundi järgi tehtud hinnangut loodetava saagi kohta 15. maiks ja teisalt — möödunud sügisel külvatud pindala, võib tänavust loodetavat rukki kogusaaki arvata 157 000 tn-le ja talinisu kogusaaki — 24 000 tn-le. Soodsate olude kujunemisega edasisel kasvul võib orasteseis järgnevatil kuil paraneda veel tunduvalt, nagu 1935. a. Mai hinnangu järgi loodeti siis saaki ha kohta 10,2 kv, kuid suve jooksul paranes seis sedavõrd, et sügisel saadi lõppsaagina 12,0 kv, mis on 18% enam.

Kui ka tänavu seisund paraneb sama võrra, võib loota lõppsaaki kujunevat 12,5 kv-le ha-lt ja kogusaak võib tõusta 180 000 tn-le.

Paremini kui rukis ja talinisu on püsinud ristikehaorased. Korrespondentide teatel on riigikeskmiselt ristikehaoraste seisund 107% viimase 10 a. keskmisest. Viimase 10 a. keskmiselt saadi ristikeha 28,7 kv ha-lt, kuna tänavu loodetakse ristikehaasaaki 31 kv ha-lt.

HINNA KINDLUSTAMINE TALUSAADUSILE LÄTIS. PRICE FIXATION OF FARM PRODUCTS IN LATVIA.

Põllumeestele hinnakindlustamiseks talusaadusilt, mis peaks tasuma nende tootmiskulud, määratakse vastava seaduse alusel ministrite-kabineti või põllutöömistri poolt igal aastal — põllusaadusile juba märtsis-aprillis — hinnad kindlaks, mis on alammääraks jooksva aastal põllumeelt riigi, riiklike a/s., ja eraettevõtete poolt kokkuostetarvete talusaadusile eest. Et saada pilti, millisele talusaadusile ja kui kõrgelt on hinnad kindlustatud Lätis, järgneb ülevaade 1937. a. kohta Läti P. M. ametliku ajakirja „Lauku Pastiniekš” andmeil.

1. Võlle on kindlustatud hind kuude järgi I—II Ls 2,25, III — Ls. 2.—, IV—VII Ls 1,90, VIII—IX Ls 2,10, X—XII Ls 2,40.

Sellele põhihinnale lisaks makstakse preemiaid piimatallituse aasta läbi toodud piima eest, kui viimane võimaldab valmistada head eksportvõid — Ls 0,10—0,48. K. a. apr. algul kehtis kindel hind — Ls 2,40, seega sai Läti põllumees puhtamihusliku hea piima eest I. IV 38 Ls 2,40 + 0,48 = Ls 2,88 ehk ca Ekr. 2,00 või kg alusel.

Aasta jooksul osteti kokku võid 21 milj. kg (eksportiti 19,2 milj. kg), mille eest maksti välja piimatööstuste kaudu 43,5 milj. Ls + 5,3 milj. Ls preemiaid = kokku Ls 48,8 milj. või keskmiselt Ls 2,34 per kg ehk Ekr. 1,64.

2. Juustu kindlustatud hinnaks oli: ementhali juustul I—IX Ls 1,55—1,85, X—XII Ls 2,05—2,10; rokfori juustul I—IX Ls 1,60

—1,80, X—XII Ls 1,85—2,00; edami juustu I—IX 1,35—1,45, X—XII Ls 1,60—1,70.

Aastas eksporditi 90 370 kg juustu 1936. a. eksporditud 54 000 kg vastu.

3. Sead. Eluskaalu järgi maksis A/s. „Peekoni Eksport” põllutööministri poolt kindlaksmääratud hindu Ls 0,75—0,95 per kg, 1937. a. Peekoni Eksport ostis põllupidajalt 191 755 siga Ls 17 641 800 eest (1936. a. 171 000 siga 11 milj. Ls eest). Aastas eksporditi 82 032 elussiga, sealiha 622 tn, peekonit 1 920 tn ja searasva 212 tn, kokku eksporditi 14 milj. Ls eest seakasvat. saadusi (1936. a. 9,6 milj. Ls eest).

4. Munad. Läti munaekspordi tsentraal maksis põllutööm. poolt kindlaks määratud hindu Ls 1,10—2,00 per kg, talvel rohkem, suvel vähem. 1938. a. apr. oli kindel hind Ls 1,20 per kg + 0,04 s preemiat. Aastas eksporditi 1 357 tn ehk 23,5 milj. tk. Alles hiljuti oli Läti munade importijaks, esimest korda eksporditi 1935. a. 180 tn, 1936. a. — 562 tn.

5. Nahad. Nahkade kokkuostu teostas A/S. Naha ja Villa Tsentraal hindadega: veisenahad Ls 0,65—2,00 per kg, vasikanahad kuni Ls 3,50 tk, lambanahk kuni Ls 4,50 tk, varsanahk kuni Ls 25 tk. Kokku osteti 1937. a. nahku kindl. hindadega — ca 130 000 veisenahka, 540 000 vasikanahka, 365 000 lambanahka jne. kokku Ls 6 535 000 eest.

6. Vill. Eelnimetatud a/s. toimetab ka villakokkuostu hinnaga kuni Ls 7,50 per kg. Aastas osteti 27 tn Ls 120 000 eest.

7. Meši. Põllutööministeeriumi poolt kindlaksmääratud hindadega ostis Läti võiekspordi tsentraal mett 7 600 kg Ls 1,50 per kg pakendis.

8. Rukis. Põllutööministeeriumi Vilja-büroo ostis rukist hinnaga Ls 195—205 per tn mihuse järgi. Aastas osteti kokku 77 583 tn ja maksti põllumehele välja ca 14 milj. Ls 1938. a. hind kavatsetakse jätta samale tasemele.

9. Nisu. Sama asutise poolt maksti nisu eest Ls 220—230 per tn vastavalt mihusele. Seda hinda kavatsetakse 1938. a. tõsta tuntuvalt, et saada toitlustamiseks vajalikku nisu omalt maalt. 1937. a. osteti nisu 17,4 tn kokku 3,7 milj. latti eest.

10. Oder. Viljabüroo maksis ostetud odra eest Ls 175 per tn. Otri osteti 2142 tn ja põllumehed said 350 000 Ls.

11. Kaer. Selle kindlaks hinnaks määrati Ls 160 per tn. Büroo poolt osteti 1937. a. kokku 4011 tn Ls 560 000 eest.

12. Herned. Nende kindel hind oli Ls 280 per tn. Büroo ostis 281 tn 66 000 Ls eest.

13. Linakiud. Ministrite-kabineti poolt 1937. a. määrati linale järgnevad kindlad hinnad: linakiud kuni Ls 1,40 per kg, takud kuni Ls 0,90 per kg ja linavarred leotatult (toorlinatohases) 0,26 per kg ja leotamata kuni Ls 0,15 per kg. M. a. maksti veel lisa toodud hindadele linakiu eest Ls 0,10 per kg, takkudele ja linavartele — Ls 0,02 kg eest. Rahaministeeriumi lina- ja kanepimonopol 1937. a. ostis 17.—18 000 tn linakiudu.

14. Kanepikiudu osteti 1937. a. ca 100 tn hinnaga Ls 1,50 per kg + 0,10 preemiat.

15. Kartul. Ministrite-kabineti poolt määrati kindlaks hinnad kartuli eest piiritusvabrikus või raudteejaamas: piirituskartul Ls 3,90 per kv, keskmise tärglise-% juures 18—18,4%. Iga tärglise-% eest üle või alla tuleb maksta vähem või rohkem Ls 0,22 per kv. Üle 20 km kauguselt kartulijuurdeveo eest maksti Ls 0,25 lisa per kv. 1937. a. piiritusvabrikud ostsid ca 1,5 milj. kv kartuleid ja maksid põllum. 6 milj. latti.

Söögikartulihinnaks määrati 1937. a. kuni Ls 5,00 per kv ja seemnekartulihinnaks — kuni Ls 9,00 per kv. Nende kartulite kokkuostu toimetab a/s. Läti Seemneekspordi Tsentraal 2 722 tn — Ls 164 400 eest. Sellest eksporditi 1990 tn (e-a. 859 tn).

16. Suhkrupeedi kindlaks hinnaks määrati Ls 34 per tn. Rahaministeerium ostis suhkrumonopolile 1937. a. 21 321 põllumeheit 279 000 tn suhkrupeete Ls 9,2 milj. eest.

17. Ristikuseemnehinnad määras ministrite-kabinet 1937. a. järgnevalt per kg rootsi (bastard) ristik Ls 1,80, valge Ls 1,30, punane — hiline Ls 1,50, punane — varane Ls 1,40. Aasta jooksul a/s. Läti Seemneekspordi Tsentraal ostis kokku ristikuseemet põllumeestelt 1 032,5 tn, makstes Ls 1,5 milj.

18. Timuti kokkuostuhinnaks oli Ls 0,75 per kg. A/s. Läti Seemneekspordi Tsentraal

poolt osteti 1937. a. timutiseemet 274 tn Ls 188 400 eest.

Peale nende põllumajandussaaduste kindlate hindadega osteti põllumehelt soodustusega kõrsheinaseemneid, arstirohutaime (100 erinimelist), koduloomi ja -linde a/s. Peekoni

Ekspordi poolt ja silku värskelt ning suitsutatult kalurite kooperatiividelt.

Kokku osteti 1937. a. põllumeestelt kindlate hindadega põllum.-saadusi valitsusasutiste kuf ka põllum. a/s-ide ja ettevõtete poolt kuni 120 milj. lati eest.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

DIATOMIIT JA SELLE KASUSTUSVÕIMALUSI.

DIATOMITE, AND POSSIBILITIES OF ITS UTILISATION.

Dr. A. Rannes.

Loodusvarade ekspuaterimise alal Eestis on viimasel ajal kerkinud esile meil senini vähetuntud maapõuevara — diatomiit, mille rakendusvõimalused tänapäeva majanduselul leiavad üha suuremat tähelepanu. Diatomiit on ränihiib (kiiselguur), milline koosneb peamiselt räni-veetikate (diatomeae) kestade peenest settest. See mineraalaine on sageli leidnud endale ka teisi nimetusi, nagu tselliit, randaniit, tseissatiit jne.

Eestis avastati diatomiidilademeid Tõrvalas (Virumaal) ja selle ümbruskonnas. Kogu ekspuaterimisele-tulev maa-ala ulatub seal ca 8000 ha. Pealispinna paksus on keskmiselt umbes 0,5 m. Võttes diatomiidilademe keskmiseks paksuseks 1 m., — kohati ulatub see kuni 3 m., — annaks kogu 8000 ha maa-ala ümmarguselt 40 milj. tn diatomiiti (pestud ja kuivatatud kujul). Kas diatomiidilademeid leidub ka mujal Eestis, selle kohta puuduvad andmed.

Diatomiidi ekspuaterimisega tegelevad tänapäeval mitmed maad. P.-Am. Ühendriigis leidub diatomiidilademeid rikkalikult, kuid nad esinevad seal harva puhtal kujul. Ühendriikide diatomiiditoodang ulatub praegu ümmarguselt 80 000 tn aastas. Ühendriikide diatomiidikaevandused asuvad peamiselt Californias, Nevadas, Floridas, Connecticut'is jn. Euroopas esinevad diatomiidi tootmiskaadepa Prantsuse, Saksa, Itaalia, Iiri, Taani, Hispaania ja Rootsi. Prantsuses avastati umbes 50-ne a. eest suuremaid lademeid Prantsuse keskkõrgustikus (Murat, Auxillac, Riom-

ès-Montagne jne.), samuti ka Privas ümbruses. Prantsuse diatomiiditoodang ulatub 4.—5000 tn keskmiselt aastas, milline kogus ei rahulda kaugeltki sisemaist tarvitust diatomiidi alal. Prantsuse veab diatomiiti rohkesti sisse omast asumaast Alžeerias, kus toodetakse aastas keskmiselt 12.—13 000 tn diatomiiti. Alžeeria diatomiit on mihuselt eriti kõrge ning võistleb edukalt kõigi teiste maade vastavate toodetega. Diatomiidi peamine kaevandusrajoon asub Cheurfas mägestikus, tähtsa kaubanduskeskusega Saint-Denis-du-Sig'is. Alžeerias veetakse diatomiiti välja paljudesse maisse. Diatomiidilademeid Prantsuses esineb ka veel Touraine'is ja Cher'i orus.

Ka Taanis on võrdlemisi suured diatomiidilademed ning diatomiiditoodang ulatub ligemale 25 000 tn keskmiselt aastas.

Saksa diatomiidilademed asuvad peamiselt Lüneburgi nõmmes ja Hesseni rajoonides; aastatoodang ulatub 5.—6000 tn. Diatomiidilademed on avastatud ka Alam-Austrias. Itaalias (Amianta mägestikus) toodetakse aastas keskmiselt 1500 tn diatomiiti, Rootsis — 800—1000 tn, Hispaanias — 5.—600 tn, Iiris — 3000 tn. Ka Jaapanis ekspuateritakse diatomiiti, Indias, Austraalias, L.-Aafrikas, samuti NSVL-us.

Diatomiidi peamiseks omaduseks on ta halb soojusjuhtivus, suur absorbeerimisvõime ja kergus. Diatomiit on kahtlemata urbsemaid materjale, millist kasustatakse tööstuslikult. Tingitult struktuuriit võib diatomiit,

näit., absorbeerida vett 1,5—3 korda rohkem omast kaalust. See omadus ongi aluseks diatomiidi kasutamiseks filtreerimisel jm. Diatomiidi soojusjuhtivus on äärmiselt väike, mis on tingitud ränivetikate kestades peituvast õhust. Diatomiidi soojusjuhtivuse koefitsient (à 100°) on 0,052—0,066, korgiplaadil — 0,064, saepurul — 0,072, turbal — 0,073, kriidil — 0,103. Peale mainitud diatomiidile omapäraste peomaduste on tal veel rida teisi eriomadusi, millised võimaldavad diatomiiti kasutada mitmesugusteks otstarveteks: näit., peenus, refrakteerimisvõime, ei lagune põlemisel, vastupidav keemilistele toimetele jm.

On loomulik, et oma mitmesuguste omaduste tõttu võidakse diatomiiti kasutada erisuguseks otstarbeiks.

Laialasemalt ning mitmesuguseks eriotstarbeiks on diatomiiti hakatud kasutama siiski alles uuemal ajal, eeskätt käesoleval sajandil.

Diatomiidi esimesi tööstuslikke kasutusmooduseid on olnud soojuse isolatsioon; kahtlemata on ka praegugi veel mainitud rakendusvorm tähtsaimaid. Isolatsiooniks tarvitatakse diatomiiti väga mitmesugusel viisil; kõige enam on tuntud diatomiitpulbri segamine asbestiga. Uut kasutusvõimalust diatomiidile on andnud viimasel ajal ka külmutusseadised. Diatomiit osutub kohaseks aineks ka kõla absorbeerimiseks. Esimesi sellekohaseid katseid diatomiidi tarvituselevõtuga on tehtud, näit., muusikaõppeasutiste harjutustubade kui ka telefonikõnekappide ehitamisel. Diatomiidi akustilist isolatsioonivõimet peetakse ühtlasi üheks tähtsamaks diatomiidi rakendusvormiks tulevikus, seda linnades eriti.

Diatomiit on osutunud kõlblikuks ka filtreerimisel, kusjuures diatomiiti kasutatakse plokkidena või pulbrina (hästi peenedatud). Filtratsioon toimub muidugi ka siin tänu diatomiidi erakordsele absorbeerimisvõimele. Igatahes peab filtreerimisotstarbeks kasutatav diatomiit olema erimihuslik ning tunduvat rohkem vallitud kui soojuse isolatsiooniks. Vajaduse järgi filtreerimisotstarbeks toodetavat diatomiiti mitmesuguste käsitusviiside abil püütakse teha eriti puhtaks,

tõsta tema absorbeerimisvõimet ning kergust. Diatomiidiga edukalt filtreeritavaid aineid on arvutult palju; nimetame siinkohal vaid, näit., mitmesuguseid karastusjoogid, vein (eriti õunavein), õlu, viin jne.; samuti erisugused õlid, petrooleum, suurem osa farmatsootilisi aineid; ka suhkru-õõstus tarvitab rohkesti diatomiiti, samuti ka seebitõõstus.

Diatomiidi suure absorbeerimisvõime tõttu ta on leidnud kasutamist dünamiidid ja teiste lõhkeainete valmistamisel; tänapäeval on diatomiidile osutunud ses suhtes võistelejaks küll teised organilised ained, nagu puidutselluloos, tärklis, millised lõhkemise puhul ei evi jääke. Diatomiidile on aga leitud seevastu teisigi kasustusalasid: näit., kunstväetiste valmistamisel. Diatomiidi urbsust kasutatakse ka mitmesuguseks puhastamiseks, lahustatud atsetüleeni laos-säilitamiseks, vedelate desinfitseerimisevahendite mõjuvuse pikendamiseks jne. Ka etsivate või hinnaliste vedelikkude pakendina diatomiit on eriti kasutatav materjal: vedeliku väljavoolu korral diatomiit absorbeerib selle.

Tihtipeale lisandatakse diatomiiti täiteainena värvidele, värnitsale, guttapertšale, ning isegi mõnel juhul kautšukile. Diatomiiti tarvitatakse ka linoleumitõõstuses, vahariidevalmistamisel, tapetitõõstuses, samuti ka kuivatuspaberi valmistamisel. Diatomiit on asendamas puuvillakangaste trükkimisel talki.

Rohkesti kasutamist on diatomiit leidnud ka poleerimis- ja puhastuspulbrina; seks otstarbeks tarvitati diatomiiti ka juba vanemal ajal. Suur osa lihvimismassidest koostataksegi diatomiitpulbri ja rasvaine segust; sageli lisatakse sellele segule juurde ka mürglit. Ka pehmete seepide valmistamise juures on paiguti teatud proportsioonis hakatud kasutama diatomiiti. On tehtud katseid kriidi asendamisega teatud diatomiidisortidega (samuti ka rätsepakriit).

Ehitusmaterjalide alal on tehtud katseid diatomiidist valmistada kergeid materjale, kuid need ei ole osutunud kuigi vastupidavaks rõhumise vastu. On valmistatud eriti urbseid telliskive diatomiidist, millised kaaluvad umbes 500 kg pro m³. See töõstus on aga alles algstaadiumis. Kõigi eel-

duste kohaselt peaks tulevikus diatomiidikasustamine levima rohkesti kergete materjalide valmistamise alal, millised on ühtlasi suure absorbeerimisvõimega ning enam-vähem tulekindlad.

Diatomiiti on hakatud kasutama ka keramikalaal, eeskätt erisuguse portselani valmistamise juures.

Keemiatööstus kasustab diatomiiti ränihapunaatriumi, kunstliku merevahu, kaseini-liimi jne. valmistamiseks. Ka metallitööstuses tarvitatakse diatomiiti, samuti klaasitööstuses mõnesuguste eritoodete valmistamisel. Rohkesti leiab diatomiit kasutamist lisaaine-na müüri lubja ja tsemendi juures.

Diatomiidi eksplaateerimisega tegeleb Eestis üks ettevõtte, milline asutati 1936. a., ning peale vajalike eeltööde lõpuleviimist alustas tegevusega m. a. suvel. Tänavu see ettevõtte aktioneeriti ning tegutseb nüüd a.-s. Eesti Diatomiidi nime all; aktsiaseltsi põhikapitaals on määratud 50 000 kr., mis on ositatud 500 aktsiasse, igaüks 100 kr. Senini on diatomiiti toodetud ümmarguselt 720 tn. Tänavu tahetakse toodangut märksa tõsta. Kui arvestada edaspidi ca 3.—4000 tn-st toodangut aastas, peaks diatomiiditavaradest jätkuma meil ligemale tuhandeks aastaks.

Et diatomiit ei esine meil puhtal kujul, vaid on segunenud mitmesuguste muude ainetega, tuleb peale diatomiitmulla väljakaveamise seda kõigepealt pesta. Pesemine toimub suurtes basseinides, kus ränihivast uhutakse välja liiv, rauaoksüüd, saviollused jm. Selliselt pestud diatomiit asetatakse seejärgi kuivamisele. Kuivatamine (selleks otstarbeks eriti ehitatud katusealused) toimub loomulikul teel; on mõeldav muidugi ka kunstlik kuivatamine, ent see osutub liiga kulukaks. Seejärgi jahvatatakse diatomiit mikrokoop. tolmuks ning pannakse kottidesse; sellisena tuleb ta ka turule. Tuleb muidugi tähendada, et ka pesemata kujul tuleb diatomiiti müügile odavama sordina teatud kasutusotstarveteks.

Toodetud diatomiidist on senini eksporditud ca 150 tn. Näib tõenäoline, et vähegi soodsa konjunktuuri juures peaks kujunema eesti diatomiiditööstusest peamiselt eksporditööstusala. Peamisteks välisurgudeks peaksid kujunema kõigepealt meie naabermaad, moodustades niiviisi eesti diatomiidile loomuliku väljaveopiirkonna. Hinnalt ja mihuslikult peaks olema eesti diatomiit välisurgudel võistlusvõimeline. Nii Rootsis kui Soomes on küll ka olemas diatomiidilademeid kui ka tööstusi, kuid ollakse arvamusel, et eesti diatomiit mihuslikult ületab osundatud maade oma tunduvalt. Rootsi diatomiit ei näi olevat mihuslikult kuigi kõrge, kuna diatomeed osutuvad liiga purustatuiks, mis ei luba diatomiiti kasutada teatud otstarveteks kuigi edukalt (soojujuhtivus on suurem, absorbeerimisvõime väiksem jne.).

Vaatamata oma võrdlemisi suurtele tagavaradele veab Saksa diatomiiti rohkesti sisse. Et aga ka Austrias leidub rohkesti diatomiiti, siis selle maa liitumise tõttu Saksaga kahtlemata vähenevad nüüd teiste riikide diatomiidi müügivõimalused Saksa. Suureks diatomiidi tarbimismaaks on ka Poola, ent praegu Poolas kehtiva kõrge sisseveotolli tõttu diatomiidilt (ca 56 kr. tn) ei ole eesti diatomiiditööstusel oma toodete müügiks seal praegu kuigi tasuvaid väljavaateid.

Tuleb tähendada, et diatomiiditööstuse tootmistegevus Eestis on praegu arusaadavalt põhjusil üldiselt veel algstaadiumis. Tööstustegevuse arengut raskendab muidugi asjaolu, et diatomiit ei ole iseenesest mingi standardkaup. Üksikute alade leidmine, kus eesti diatomiiti oma omaduste tõttu võidakse kasutada, on seepärast seotud eelkõige paljude katsetamistega ning selgitustöödega. Kõigist teisist mineraalainest on diatomiit siiski neist vähestest, milline ilma suurimate muutusteta omas koostises on tänapäeva majanduses, eeskätt tööstuses, leidmas mitmekesisemat kasustust.

RAUDTEETEGEVUS MÄRTSIS 1938. — RAILWAYS IN MARCH, 1938.

K. a. märtsi tegevus oli passiivne võrreldes m. a. sama kuu tegevusega. Maksulist kaupa veeti tänavu 226 tuh. tn m. a. 236 tuh.

tn vastu ehk 4,2% vähem. Vastandina veetud kaubakoguse kahanemisele suurenes t-km arv m. a. 22 561 tuh. tn-km- lt 22 766 tuh-le

ehk 0,9%, mis on peamiselt tingitud keskmise veokauguse piknemisest ca 5%.

Reisijate arv vähenes 18 tuh. ehk 2% (880:898 tuh. vastu m. a. kasuks), kuna reis.-km kahanemine evib 12,6%-st osatähtsust. Ühe pikamaareisija keskmise sõidukauguse lühenemine m. a. 72,5 km-lt 63,4 km-le ja reisijate arvuline vähenemine põhjustasid reis-km üldarvu kahanemist m. a. 26 200 tuh-lt 22 934 tuh-le, s. o. 3 276 tuh. reis-km ehk 12,5%.

Vedudest laekus esialgsete kokkuvõtete järgi tulu tuh. kr.

	1938	1937	±%
Üldse	1 280	1 284	+ 3,7
sellest: reisijateveost	492	446	- 3,1
pagasiveost	33	28	+17,9
kaubaveost	792	784	+ 7,9
mitmesug. tulu	28	26	-11,5

Üldsummas suurenes tulu 46 tuh. kr. ehk 3,7%. Kaubavedu andis 58 tuh. kr. ehk 7,9% enam e. a.-st kuna reisijateveost laekuv tulu kahanes 3,1%.

1938. a. esimese veerandi tegevus (jaan. märtsini) ületab m. a. tegevuse samal ajal, mis on tuh. järgmine:

	1938	1937	±%
Tulu kr.	3 524	3 115	+13,1
sellest: reisijateveost	1 219	1 114	+ 9,4
kaubaveost	2 045	1 754	+16,6
Reisijate arv	2 661	2 504	+ 6,3
sellest: välisühendus	13	12	+ 8,3
kohalik	2 048	2 492	+ 6,3
Reis.-km.	60 786	66 280	+ 5,3
Maksuline kaubavedu	623	610	+ 2,1
Tn.-km.	61 711	50 682	+ 5,5

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● J. Kihl'ile, Tallinnas, S. Karjamaa 32 asuva ja ümberkorraldatava paaditööstuse sisseseadmiseks. Tööstuses leiab tööd 10 töölist. Jõuandjaks 2 elektrimootorit koguvõimega 7,5 HJ. Valmistatakse igas suuruses puust sõude- ja mootorpaate ning purjejahte.

● O. Simson'ile, Paldes, Parkali t. asuva ning ümberkorraldatud ja kinnitatud plaanide kohaselt sisseseatud villatööstuses ja jahuveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölist. Jõuandjaks 2 vesiturbiini à 20 HJ. ja lokomobii 26 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesuguseid teraviljasaadusi ning kraasitakse ja kedratatakse villa.

● Sisustusateljee „Uudne Mööbel“ omanikele E. Birk ja R. Vunderlich'ile neile kuuluva mööblitööstuse Tallinnas, Toompuiestee 30 üleviimiseks Tallinn, õuna 18 ja seal kinnitatud plaani kohaselt sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 28 töölist. Jõuallikaks 4 elektrimootorit koguvõimega 17 HJ. Valmistatakse mööbleid ja äride ning teisi sisustisi.

● A. Grünberg'ile, temale kuulavas ja Tallinnas, Jakobi 17 üleviidud leivatööstuses töötamiseks. Tööstuses leiab tööd 7 töölist. Jõuandjaks 2 elektrimootorit koguvõimega 3,7 HJ. Valmistatakse leiba, saia, sepiikut ja peenleiba.

● „Leebiku jahu-püüliiveski ja villatööstuse“ omanikule A. Kahk'ile, Leebiku vallas, Valgamaal, Ohne jõe ääres asuva ja ümberkorraldatava jahuveski ning villatööstuse sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölist. Jõuallikaks 3 vesiturbiini 25 HJ, 35 HJ ja 60 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesuguseid teraviljasaadusi ning ehitusmaterjale, kraasitakse ja kedratatakse villa.

● O. Kinkberg'ile, Kolu as., Järvamaal töötada sealsamas asuvas ning kinnitatud plaanide kohaselt ümberkorraldatud ning sisseseatud mehaanilises puutööstuses. Tööstuses leiab tööd kuni 12 töölist. Jõuandjaks plahvatusmootor 8 HJ. Tööstuse erialaks on krohvimattide valmistamine.

● A. Pentinen'ile, Märjamaa al., Läänemaal, asuva jahu- ja saeveski ümberkorraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõt-

tes leiab tööd 18 töelist. Jõuandjaiks 2 lo-komobiili 35 HJ ja 135 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesugu-seid teraviljasaadusi ning ehitusmaterjale. Veskis töötab 2 vattstooli.

● A. Jürgens'ile, Tallinnas, Kaupmehe 7 asuva mehaanilise kiviraiumis-tööstuse ümberkorraldamiseks ja sisse-seadmiseks. Tööstuses leiab tööd 25 töö-list. Jõuandjaiks 6 elektrimootorit koguvõi-mega 23 HJ. Valmistatakse mälestussam-baid, hauaplaate, riste ja teisi raiutud kivist esemeid.

● Põdrangu piiritusvabriku omanikule R. Harpe'le Vao vallas, Virumaal, asuva ning ümberkorraldatava piiritustööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni

6 töelist. Jõuandjaiks aurumasin 10 HJ. Valmistatakse piiritust.

● H. Eharand'ile, Tallinnas, Maakri 36, asuva ning ümberkorraldatava vorsti-tööstuse sisseseadmiseks. Tööstuses leiab tööd 6 töelist. Jõuandjaiks 2 elektrimootorit koguvõimega 5 HJ. Valmistatakse igasugu suitsu-, tee-, maksa- ja teisi vorste ning suitsutatakse ja keedetakse sinke.

● Shell Company of Estonia, Ltd'ile, Tallinnas, Merepuiestee 17, temale kuuluva ning Tartus, Riia t. Bürgermüsse maa-alal asuva bensiinimüügi-automatjaä-ma, õlide müügikioski, autode pesemiskoha ning hooldamiskuuri sisseseadmiseks. Ette-võttes leiab tööd 3 töelist. Jõuandjaiks 1 elektrimootor 0,75 HJ. Ettevõtte vahustab autosid bensiini ja õlidega ning puhastab ja parandab neid.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine toimus m. n. välis-turul nõrgenevas suunas. Nii noteeriti mele võihinnaks Manchesteris 126—128 š cwt, s. o. 2 š cwt-lt madalamalt kui e. n. Taani võihinnaks noteeriti Londonis 130 š cwt, s. o. samuti 2 š võrra madalamalt. Vastavalt välisturgudele saadavale hindadele ja välja-veetud võikoguste vahekorjade kujunemisele noteeriti mele eksportvõihinnaks 173 s. kg, s. o. 5 s. madalamalt kui e. n. Turutendents rahulik.

Viimasel ajal paranesid tootmistingimu-sed l-euroopa karjamajandusmais kui ka Inglises, ning seetõttu on importörid haka-nud tarvitama tagasihoidlikkust võioستudel, kuigi ei ole märgata võipakkumise erakorral-list suurenemist.

Võitagavarade liikumine Inglises näitas apr. tõusu, kusjuures mai algul ületas võit-agavarade seis m. a. Nii arvestati 7. mail võitagavaru Inglise külmutusmajades 819 500 kastile e. a. sama aja 683 200 kasti vastu. 1936. a. mai algul oli Inglises tagavaraks 535 000 kasti. Seega on võitagavarade seis tänavu näidanud Inglises suurenemist.

Võitootmine on alates detš. näidanud Uus-Meremaal vähenemist võrreldes e. a-ga, (Jürg lk. 335)

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1938. a. 1.1 22./V	1937. a. 1.1 23./V	1936. a. 1.1 24./V
	16./V 1938	9./V 15./V 1938			
VOI (tonni) Butter (tons)	265,2	260,1	3708,1	3293,9	2588,6
Sellest:					
Saksa . . .	74,3	91,6	1078,0	1861,7	1225,9
Inglise . . .	190,9	168,5	2624,1	1756,8	1212,8
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	3392	1684	6538	5172	5234
Sellest:					
Inglise . . .	1983	612	4729	704	2282
Saksa . . .	972	928	2620	4488	913
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	42,5	43,7	803,3	807,6	911,8
LINA (tonni) Flax (tons)	428,4	46,6	2672,2	2884,0	4063,6
Sellest:					
Inglise . . .	209,9	—	1379,7	1495,0	2403,6
Belgiasse . .	—	—	0,5	181,4	231,3
Soome . . .	6,7	26,3	225,9	178,1	266,7
Saksa . . .	201,7	—	206,6	1353,3	584,3
Prantsuse . .	—	—	342,2	522,1	1824,4

kusjuures vähenemine oli eriti tunduv apr. Nii oli väljaveo-kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus apr. 8 683 tn m. a. sama kuu 12 225 tn vastu, vähenedes seega 29%. Käesoleval tootmisaastal, s. o. aug.-apr. on Uus-Meremaal kontrolljaamadesse sissetulnud

võikogus 133 618 tn eelmise tootmisaasta 144 295 tn vastu, vähenedes 7%. Kuigi Inglises valitses kauemat aega pöud, hinnatakse võitoodangut apr. 14% suuremaks kui m. a. Samuti on tõusnud margariinitoodang võrreldes m. a. sama ajaga.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuhindade noteerimiskomisjon omal koosolekul 23. V s. a. noteeris eksport- kui ka siseturujuustuhinnad endisiks. Nii maksavad eksportörid tootjale kvaliteedipreemiata šveitsi eksportjuustu eest:

12 A 112 s. kg	12 B 109 s. kg
11 A 110 „ „	11 B 107 „ „

Ühes riikliku kvaliteedipreemiaga saavad juustutööstused šveitsi juustu eest järgmist hinda:

12 A 142 s. kg	11 A 185 s. kg
12 B 134 „ „	11 B 122 „ „

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti:

Šveitsi 134 s. kg	Backsteini 100 s. kg
Hollandi 100 „ „	Konserv 135 „ „

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib nõrk tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis lõdvenes 3 š tsn-lt. Nõrgenemine oli tingitud nõudmise vähenemisest.

Meie peekonsigade noteeringud jäid muutusetu. K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud:	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	87	82		
53,5—59 „	82	78	Siseturu hinnad.	

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
72,5—75 kg	82	78	Siseturu hinnad.	
75,5—80 „	78	74		

Elussigade kõrgem noteering langes 1 s kg-lt, teised noteeringud jäid muutusetu. K. n. maksavad eksporttapamajad elussigade eest järgmisi hindu:

90—120 kg raskused	60 s. eluskaalu-kg
120—160 „	64 „ „ „
üle 160 „	60 „ „ „

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. oli tegevus tapalooma- ja lihaturul tagasihoidlik, kusjuures nädala keskmiselt püsisid hinnad e. n. tasemel. Nädala lõpul kaldus tendents veidi elavnemisele.

Suurmitügil maksus veiselihale:

Pulliliha (eluskaaluga üle 400 kg) rammusail 52—54 s. ja keskmisil 50—52 s. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 32—34 s kg.

Liha väiksemail pullel: rammusail 50—52 s, keskmisil 49—51 s ja lahjadel 46—48 s kg. Eluskaaluhinnad väiksemail pullel 30 s piires kg.

Lehmaliha nuumatuil 55—60 s, rammusail 50—54 s, keskmisil 45—48 s ja lahjadel 40—45 s kg. Lehmade eluskaaluhin-

nad sõltuvalt rammususest 22—24—30—34 s kg.

Mullikalaha nuumatuil 55—60 s, rammusail 52—54 s, keskmisil 48—50 s ja lahjadel 40—45 s kg. Mullikate eluskaaluhinnad 22—30—31—35 s kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb naha ja pudemete arvel arvata toodud lihakilohinnale juurde keskmiselt 12 s.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Võib loota tendentsi paranemist.

Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 55—65 s, rammusad 50—55 s, keskmised 42—48 s ja lahjad 38—42 s kg.

Eluskaalu järgi maksusid vasikad 24—27—30—42 s kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine keskmine. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid: rammusad 55—70 s, keskmised 50—55 s ja lahjad 40—45 s kg. Tendents kindel.

Eksportlambalihale noteeriti en-

dised hinnad, s. o. 100—105 s kg. Eluskaaluhinnad franko saatejaam 44—47 s kg.

Sigu keskmiselt. Nõudmine keskmine. Tendents püsib. Tapetud sead ühes peadejaljadega maksusid: noored ja peekonkaalulised 72—73 s, lihasead 70—72 s, rasvasead 68—70 s ja vanad emised 63—66 s kg. Eluskaaluhinnad 60 s piires kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Veisenahkade hinnad püsivad endised ja maksuvad: I sort 70 s, II sort 63 s kg.

Vasikanahad maksuvad: kr. 3.25 tk ja rasked vasikanahad, alates 3,5 kg — kr. 1.05 kg. Tendents langev.

Lambanahkade hinnad püsivad ja maksuvad kr. 2.50—3.75 tk, hind sõltub naha suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenahad 20 kg ja üle — kr. 12.50 ja alla 20 kg — kr. 8.— tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturul võis mäknida m. n. seisundi lõdvenemist, mis oli tingitud pakkumise suurenemisest. Vaatamata turuseisundi nõrgenemisele noteeriti meie eksportmunade hinnaks endine hind, s. o. 67 s kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 58 s kg, s. o. samuti endine hind.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s paar:

Tallinnas	8—9
Tartus	8—9
Viljandis	7—8
Pärnus	7—9
Valgas	7—9
Rakveres	8—9
Võrus	7—8
Narvas	9—11

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad endisel tasemel. Nii noteeriti 23. mail s. a. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Vahepeal olnud mõned vilud ilmad tõid seisaku piimanõudmise suurenemisele, kuid ilmade soojenemisega on loota jällegi nõudmise tugevat kõvenemist. Karjade söötmisoluud linnaümbruse karjades ei ole head, kuna vilud ilmad takistavad karjamaa rohukasvu, nii et karjade väljalaskmisel sellel nädalal ei jätkuks karjale väljas veel küllalt söödapoolist. Kuna tavaliselt 20-nda mai paiku on linnaümbruses karjad väljas,

ja selle ajani on sööti karjale varutud, siis praegu on söödad lõppemas ja ollakse sunnitud karja enneaegselt välja laskma, mis muidugi palja karjamaa korral mõjub piimatoodangule langetavalt.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	14—15	12
Tartu	15—16	12—13	—	10—11
Narva	13—14	12	—	9
Pärnu	16—17	12	—	11
Viljandi	15	—	—	10—11
Rakvere	15	—	—	11
Valga	15	—	—	10
Võru	—	—	—	10
Kuressaare	—	—	—	9
Petseri	—	—	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

M. n. kestis maailmateraviljaturul hindade nõrgenemine. Nii noteeriti tähtsamail börsidel teraviljadele järgmised hinnad kr kv (sulgudes toodud e. n. keskmised noteeringud):

Nisu: Chicago 10.51 (10.77), Winnipeg 15.34 (15.42), Hamburg 17.97 (18.24), Liverpool 13.20 (13.16).

Rukis: Chicago 8.37 (8.41), Winnipeg 8.28 (8.55).

Mais: Chicago 8.22 (8.28).

Teraviljaturu kujunemist mõjustavad suuresti soodsad saagihinnangud P.-Ameerikas. Ametlikult hinnatakse loodetavat nisusaaki 754 milj. buš-le, mis ületab 10% m. a. ja 46% 1931—35. a. keskmise. Samuti on head ka väljavaated talinisutoodangu kujunemiseks Kanadas, kus võrdlemisi soodsate talvitingimuste tõttu arvatakse kahjustusi 9%-le, mis võrreldes varemata aastatega on väikesed.

Vastandina võrdlemisi häile saagiväljavaatele P.-Ameerikas on väljavaated Euroopa tootjais mais viimasel ajal valitse-

nud külmade ja kuivade ilmade tagajärjel muutunud tunduvalt halvemaiks. Kuigi talvilja talvitingimused olid enamikus rahuldavad, muutus olukord hiljem ja praegune orasteseis on märgatavalt halvem kui kuu aega tagasi. Suviviljade külvitööd on hilinevad ja ebasoodsate ilmastikuolude tagajärjel orasteseis ning arenemine märgatavalt halvemad varemata aastast. Kui lähema aja jooksul ei tule ilmastikuoludes muutusi, kujuneb Euroopa tänavune teraviljatoodang tunduvalt madalamaks mullusest, ja vahe ulatuses ollakse sunnitud suurendama ülemeremaist sisseveetava vilja kogust, mis aitab vähendada hea lõikusega kogunevaid sealsetid tagavaru.

Väikemüüghinnad siseturul s kg:

	Viljandi	Pärnu	Valga	Rakvere	Narva	Petseri
rukis	17	17	18	16,5	17,5	18
nisu	21	28	22	21,5	25	23
oder	18	19	18	16	18	16
kaer	16	16	16	14,5	17	15
rukkijahu	20	18	20	19	19	20
sepikujahu	28	28	29	29	28	—

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturu seisundis ei ole nimetamisväärt muutusi.

Kuulduste kohaselt on lätlased mütnud 1000 tn lina, kõrgemaid sorte Rootsi ja teistesse Skandinaavia riigesse.

NSVL on mütnud 1000 tn kottoniini ja linajätteid Lääne-Euroopasse endiste hindadega £ 50 BKKO alusel fob.

Siseturul tuuakse endiselt väikesi koguseid turule.

Arvestades, et lina on veel paljudes talundis müümata, tuleb teha linaga tegemist kogu suve.

Lääne-Euroopas on linakülvid juba tehtud. Viimaseil nädalail kipub aga pöud tegema seal linapöidudele liiga.

Lätis on avaldatud uusi korraldusi hari-mata linade ostuks ja vastuvötuks toorlinavabrikuisse. 1. X 33—15. IX 39 ostetakse murtud lina hinnaga 5—26 santiimi (3.5—18 eesti s) kg-lt ja harimata takk 2—16

santiimi (1,5—10 s). Heade rikkumata linavarte eest makstakse 9—15 santiimi (6,3—9,5 s), kg-st. Linavarte niiskuse-sisaldus ei tohi tõusta üle 14—16% ja umb-rohtu ei tohi olla üle 1% linavarte seas.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna börsil noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	104	102
HD	95	93
D	86	84
OD	77	75
LOD	68	66
H	59	57
Takk I sort	66	
" II "	56	
" III "	46	
ehitustakk	15—20	

Tendents väikne.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. toimus kartulituru kujunemine paranemissuunas. Nädala lõpul läks taas üks suurem saadetis söögikartuleid Norra.

Kokku veeti välja üle 8 000 kv söögikartuleid. Peale Norra saadeti kartuleid veel Rootsi ja Inglisse. M. n. kartulihinnad Stokholmis näitasid paranemist. Müügitehingud toimusid ca Rkr. 0,50 k-lt kõrgemalt e. n. müügest.

Maal raudteejaamades kestab kartulite vastuvõtmine edasi. M. n. elavama nõudmise tagajärjel näitasid hinnad veidi tõusu.

Tallinna toodi m. n. igapäev 10—15 vagunit kartuleid. K. n. kestab vastuvõtmine edasi.

Tööstuskartuleid ostetakse veel suuremais tärklisvabrikuis Kadriinas ja Jõhvis. Samuti saadetakse Tallinnast ekspordiks kõlbmata kartulid tärklisvabrikuisse tagasi.

M. n. läks Lääne rannast veel mõnesid purjekaid kartulitega Stokholmi. Nüüd on Lääne rannast veetud välja peagu kõik ekspordikõlblik kaup.

Viru rannast on mais viidud kartuleid Soome ligi 1 300 kv. Tänavu on soomlased kartuliostuga väga tagasihoidlikud.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. V s. a. noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul Virumaa raudteejaamades ümarikud Kr. 2,70—3,00 kv. piklikud Kr. 3,00—3,25 kv. Lääne rannas piklikud 3,10—3,25 kv.

2. Tööstuskartul: tärklisvabrikuis 11 s tärklise-kg, ehk Kr. 2,00—2,30 kv. Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Rohkesti on ilmunud juba müügile värsket kurki, spinatit, salatit ja rabarbrit, mistõttu kõigi nende saaduste hinnad on langenud tublisti. Kurke saab osta juba 18 s tk, spinatit — 60 s kg, salatit — 50 s kg ja rabarbrit — 25 s kg. Rabarbrihind on langenud võrreldes m. n. 25—35 s kg-lt, s. o. poole odavamaks, spinat — 40 s kg-lt ja salat — 30 s kg-lt ning kurgid kuni — 40 s tk-lt.

On tõusnud tunduvalt ainult sibulate hind — 20 s kg-lt, olles praegu 70—80 s kg. Sibulate hinnatõusu on põhjustanud sibulate halb säilimine hiliskevadel, kuna sibul kipub kasvama ja kuivab kaalult kokku soojades hoiuruumides.

Teiste aedsaaduste hindades ei olnud võrreldes m. n.-ga märkimisväärt muudatusi.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 23. V:

	s. kg		s. kg
Õunad, välism.	180—200	Rabarber	25—40
Pirnid, "	200	Spargel	250—300
Banaanid	170	Oakaunad	500—550
Tomat	500—700		s. kimp
Sibulad	70—80	Redis	10—20
Tippsibulad	250	Till	4—6
Hapukapsas	15—25		s. tk.
Porgandid	15—25	Värsked kurgid	18—40
Peedid	15	Värsked kurgid, pikad, kasvum.	40—60
Kaalikad	10	Roheline sibul	2—5
Jõhvikad	50	Soolatud kurgid	2—6
Spinat	60—100	Apelsinid	10—25
Salat	50—80		
Hapuoblikas	40—50		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. arenes kalakauba väljavedu rahuldavalt.

Nädala kestel veeti välja värsket ja eluskala 58 500 kg, sellest angerjat 5 600 kg, haugi 15 400 kg, latikat 31 250 kg, koha 5 970 kg, lõhe ja iherust 480 kg.

Angerjat läks peamiselt Saksa värskel kalana jääpakendis.

Haugi veeti välja Poola 7 130 kg, Rootsi — eluskalana 5 300 kg ja värskena — 2 370 kg.

Latikat eksporditi Poola 18 120 kg ja Soome — 13 130 kg.

Koha läks Saksa 3 200 kg, Rootsi 1 800 kg, ja väiksemais koguseis teisisse maisse.

Siseturu-kalakaubanduses arenes tegevus keskmise elavusega. Müügil rohkesti sisevete-latikat ja -ahvenat. Tallinna turul müüdi latikat keskmise suurusega 25—35 s kg, suuremaid 35—45 s kg. Tartu turul pakuti latikat 15—35 s kg. Ahvenat müüdi suuruse ja mihuse järgi Tallinnas 20—40 s kg, Tartus — 10—25 s kg.

Kõrges hinnas püsisid Pärnu kiisk — 25—35 s kg ja väikesel kogusel müügitoodud Narva lõhi — 300—375 s kg. Koha ja angerjat müügil vähe.

Räimekaubandus. Järjest suureneva räämesaagi tõttu valitseb räämekaubanduses õige elav tegevus. Räämi on müügil rohkesti suuremais müügikeskusis kui ka kaugemal sisemaaturgudel ja laatadel.

M. n. andis Narva lahe kalastus tänavu esmakordselt suuremaid räämesaake.

Narva-Jõesuu kalasadama kaudu tuli nädala kestel müügile räämi ca 40 tuh. kg.

Kalurelle maksti nädala esimesel poolel 7 s kg, viimasel poolel alanes hind 4 s kg. Suurem osa toodangust turustati värskena Narva turul, vastavalt sisseostuhinnale 10 s ja 7 s kg. Väiksem osa toodangust läks soolasilgu valmistamiseks.

Väikesi koguseid räämi — ca 300 kg päevas — tuli Narva turule ka Türsamäe rannast. Haapsalu kalasadama kaudu tuli räämi müügile, arvatud välja neljapäev ja laupäev, rahuldaval kogusel. Kalureile maksti 40—45 s mõödust, neljapäeval koguni kuni 70 s mõödust.

Puise ranna räämesaak kujunes nädala kestel võrdlemisi rahuldavaks. Päevas väljus 5—6 autokoormat (ca 15—20 tuh. kg) räämega Tallinna, Rapla jt. Kalurelle maksti 30—40 s mõödust.

Pärnu kalasadamasse tuli räämi müügile õige rohkesti. Osa toodangust eraldati kalajahu valmistamiseks, suurem osa räämi

müüdi Kalanduskoja poolt korraldatud oksjoni teel kalakauplejaile.

Tallinna lahe räämesaak näitab paranemist, kuid toodang on senini siiski tunduvalt nõrgem eelmiste aastate sama ajavahemiku omast.

Tallinna kalasadama kaudu tuli sisse päevas räämi 2000—3000 kg, sellest suurem osa Prangli saare rannikvetest. Kalasadamas maksti kalureile 6—7 s kg-st.

Tallinna turul müüdi räämi kohalikust toodangust 10—15 s kg, kaugemaist randadest veoautodega toodud — 8—10 s kg.

Tartu turul püsis räämehind 8—12 s kg, Narva turul — 7—10 s kg, Pärnus — 7 s kg. Sisemaal müüdi räämi keskmiselt 10 s kg.

Kilusaak endiselt kehv. Väikesi koguseid müüdi 30—40 s kg.

Nädala kestel tuli müügile lesti Hiiu rannikvetest 1250 kg, kalasadamas maksti 17 s kg. Tallinna turul müüdi 25—30 s kg. Väikesi koguseid lesti lähemaist randadest müüdi 35—45 s kg.

Turski müügil rohkesti. Kalasadamas maksid ülesostjad 3—5 s kg. Tallinna turul müüdi tervelt 8—10 s kg lõigatult — 12—18 s kg.

Suitsukala-kaubandus. Kaubarohkuse ja hea mihuse tõttu valitseb suitsukala järele elav nõudmine. Kaubitsetakse peamiselt odavamate kalasortidega: suitsuräämi Tallinna tööstusist müüdi 6—10 s kümme tk, rannas suitsutatud räämi 4—6 s kümme tk, suitsukilu 10 s kümme, suitsuvimb (Pärnu tööstusist) 50—60 s kg, suitsutursk 25—35 s kg. Nõrgemalt arenes suitsuangerja- ja siiamüük. Angerjas 180—250 s kg, siig 150—200 s kg ja lõhi 10—14 kr kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg:

	Tallinnas 21. V	Tartus 21. V	Narvas 20. V
Lõhi, värake	300—375	—	300
Iherus, „	150—200	—	—
Angerjas, „	140—180	150	—
Koha „ I val.	100—120	80—100	70—80

	Tallinnas 21. V	Tartus 21. V	Narvas 20. V
Koha, „ II val.	60—80	50—80	70
Siig „	60—100	90	—
Latikas „	25—45	15—35	—
Haug „	30—55	35—45	30—40
Ahven „	20—40	10—25	15—20
Säinas „	—	20—23	—
Särg „	20—25	8—10	—
Linask „	—	50—55	—
Koger „	—	40—50	—
Kiisk „	25—35	15—25	—
Räim „	8—15	8—12	7—8
Kilu „	35—40	—	—
Tursk „	8—18	—	—
Leat „	35—40	—	—
Vimb „	30—40	—	30

Kalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna börsil 23. V k. a. noteeriti värske- ja eluskala kokkuostuhinnad:

Angerjas, elus, eksportkõlblik 120—130 s kg franko rannik. Tendents kindel.

Koha, värske I valik 70 s kg franko rannik, koha, värske II valik 50 s kg franko rannik. Tendents kindel.

Haug, värske, eksportkõlblik valik 1—3 kg 32—35 s kg franko rannik. Tendents kindel.

Latikas, värske eksportkõlblik 20—22 s kg franko rannik. Tendents rahulik.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. mail 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserves:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 236 573,81	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 080 455,23
välisraha	15 603 659,22	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
2. Vahetusraha — Subsidiary Cohn.	1 833 619,30	a) pangatõhed liikvel	48 149 782,—
3. Sisevekslid: — Home Bills:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	8 497 522,90	valitsuse	18 447 773,59
põllumajandusl.	1 982 411,12	pankade	9 793 780,17
metsatööstusl.	71 926,95	teised	2 785 209,80
4. Laenud: — Loans and Advances:		4. Muud passivad — Other Liabilities	30 976 763,56
valitsusele	—		14 414 596,83
teisetele *)	—		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovables	9 903 103,06		
Property and Equipment	3 429 898,66		
6. Muud aktivad — Other Assets	24 557 876,90		
	<u>99 621 597,42</u>		<u>99 621 597,42</u>
Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 62,99 %		Proportion of Reserve to Current Liabilities: }	
*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 903 905,18		JUHATUS.	
Includes Ekr. 903.905.18 guaranteed by the Government.			

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

INGLISE.

Briti majandus 1938. a. I veerandil.

British Economy during I Quarter of 1938.

Briti majandusseisund jäi 1938. a. 1. veerandil püsima kõrgele tasemele. Vaatamata asjaolule, et tegevus tööstuses oli võrdlemisi elav, ei olnud aga ses märgata mingit tõusu, millist võinuks tavaliselt oodata kevadel. Kuigi tööliljate arv püsib samal tasemel nagu m. a. 1. veebruaril, on töötute arv k. a. suurem. Tööstustes on uute tellimuste alal märgata kahanemist, eriti eksporttööstuses. Selle tagajärjel on üksikülal aladel ladud suurenenud ning see asjaolu on sundinud vähendama toodangut. Relvastustööstus, millele pühendatakse kasvavalt suuremat tähelepanu ning mille toodang tõuseb, pidurdab teataval määral üldise majandusseisundi lõdvenemist.

Põllumajandus. Harukordselt varase kevade tõttu on põllutööd Inglises arenenud kiiresti. Külvid olid tehtud juba märtsi teisel poolel. Sügiskülviorased olid märtsi lõpul heas seisundis, kuid halvenesid suure kuiva tõttu apr. Apr. algul asetleidnud öökülmad on teinud suuri kahjusid aiandusele. Soojade ilmade tõttu oli märtsis ka karjamaajandusseisund soodus. Hiljem aga on kuiva tõttu piimamajandus näidanud tagasiminekut.

Põllumajanduspoliitika alal tuleb nimetada seadust peekonitööstuse ümberkorraldamise alal. Uus kava näeb ette uute moodsate peekonivabrikute ehitamist ning ühe milj. naelalist toetust peekonitööstusele aastas 3 aasta kestel. Ühenduses kaubanduslääbrikimistega Englise ja P.-Am. ühendriikide vahel ning vajadusega leida ühendriige kaupadele suuremat turustamisvõimalust, kavatseb Briti valitsus astuda samme singikvoote eraldamiseks peekonikvootest. Briti valitsusel on kavatsus suurendada edaspidi P.-Am. ühendriige singikvoote Inglises.

Tööstus. Söetööstusseisund nõrgeneb. Peamiselt mõjuvad ebasoodsalt eksportkaubanduse ning välisellimuste langus. Siseturul on nõudmine endiselt hea. Raua- ja terasetööstuse seisund omas 1938. a. 1. veerandil vaiksemat tooni.

Nõudmine rauale ja terasele eratööstuse poolt on kohati vähenemas. Siiski on raua- ja terasetööstuse seisund üldiselt rahuldav, sest relvastustööstus vajab kasvavalt suuremaid koguseid terast. Masinatööstuse seisund on soodus ning see töötab täiskoomisega. Puuvillatööstuses on märgata tagasiminekut, tingituna peamiselt ekspordi vähenemisest. Samalaadne seisund valitseb ka villatööstuses. Laevaehituse alal näitab ehituseloleva tonnaži kogus langust. Ehitustööstus, milline sooja kevade tõttu elavnes varem kui tavaliselt, püsib madalamal tasemel kui e. a.

Tööliljate tööliliste arv oli k. a. veebr. 11 824 000 võrreldes 11 250 000-ga e. a. sama kuu kestel. Töötute arv oli vastavalt 1 808 000 ja 1 625 000, millest nähtub, et töölilised on halvenenud.

Hinnad. Hindade-indeks suurkaubanduses näitas k. a. esimesel veerandil järjekindlalt lõdvenemist ning oli „Financial Times“ andmel märtsis 122,9 (16. IX = 100) võrreldes 134,6-ga kui keskmisega 1937. a. Samal ajal langes P.-Am. ühendriige hinnaindeks veelgi suuremal määral ja nimelt 131,5-lt 1937. a. keskmisena 117,7-le märtsis 1938.

Jaekaubandushindade indeks (elatusmaksumus) näitas k. a. algul tõusu: 1937. a. veebr. oli jaekaubandushindade indeks 51 (1914 = 100), k. a. samal kuul 56.

Kaubandus. Jaekaubanduslääbrikäik Inglises näitas märtsis peale rea aastate esimest korda langust võrreldes e. a. sama kuu-ga — 3,7%; veebr.-märtsis oli jaekaubanduslääbrikäik 0,2% väiksem kui e. a. Igal juhul näitab jaekaubanduslääbrikäik, mida tuleb pidada üldiseks rahvamajanduse baromeetriks, Inglises tagasiminekut.

Väliskaubandus. Ühendatud Kuningriigi väliskaubanduse läbrikäik oli k. a. 1. veerandi kestel (1000 £):

	1938	1937	1936
Sissevedu	245 219	229 943	200 150
Väljavedu	120 870	121 121	106 081
Reeksport	15 792	18 763	15 862

Sissevedu jätkas k. a. esimese 3 kuu kestel tõusu, kuna väljavedu vähenes pisut. Koguse järgi vähenes toormaterjalide sissevedu Inglisse ning valmiskaupade väljavedu Inglisest k. a. märtsis võrreldes e. a. sama kuuga vastavalt 12% ja 17%.

Kaubanduspoliitika alal ei toimunud k. a. I veerandi jooksul midagi tähelepanuväärilist. Läbirääkimised Inglise ja Iiri Vabariigi vahel keetsid ning lõppesid kaubanduskokkuleppe sõlmimisega apr. lõpul. Kaubandusläbirääkimised P.-Am. Ühendriigiga kestavad ning kokkulepet loodetakse saavutada juuni kestel.

Rahandus. Vaatamata ebasoodsale rahvusvahelisele poliitilisele seisukorrale olid krediidiolud Londoni rahaturul lahedad. Oli

Kartulituruseisund Inglises. — *Condition of Potato Market in United Kingdom.*

Haruldaselt kuiv kevad on mõjunud takistavalt varase kartuli kasvule Inglises. Teisalt on selgunud, et vana kartuli tagavarad on kaugelt alla oletusi. Neil asjaoludel on kartulihinnad viimaste nädalate kestel näidanud kiiret tõusu. Londonis kujunesid valge kartuli hinnad: inglise kartul £ 9.— per tn,

iseegi märgata teatavat raskust rahapaigutamisel.

1937/38. a. riigieelarve lõppes £ 28 milj. ülejäägiga, tingituna peamiselt ülelaekumistest tulu- ja aktsiisimaksu alal ning väljaminekute säästust.

Uus eelarve ületab m. a. ca 10% ning on tasakaalus £ 944 milj.-ga.

Briti majandusseisund, kuigi üldiselt ikka veel kõrgel tasemel, on näidanud tasast lõdvenemist alates m. a. 3. veerandist saadik. Üldist olukorda on mõjustanud ka halvavalt rahvusvahelise poliitilise seisundi tõsidus pikema aja kestel. Arvestades P.-Am. Ühendriige majandusseisundi nõrgenemist ning tagasiminekut üksikuis tähtsamais tööstusharudes Inglises, võib arvata, et briti majandus näitab ka II veerandil teatavat langust.

taani ja eesti kartul — ca £ 6.— per tn. Võib arvata, et kartulihinnad jäävad püsima lähema 4—6 nädala kestel kõrgele tasemele, seda enam, et väljavedajais mais ei ole kartuleid pakkuda kuigi palju. Peamiselt tuuakse praegu Inglisse kartuleid Taanist.

LÄTI.

Kodujäneste-kasvatus Lätis. — *Rabbit Raising in Latvia.*

Ametlikel andmel suurenes kodujäneste arv Lätis 5020 tk-lt 1929. a. 22 494 tk-le 1935. a. Hilisemad andmed puuduvad, kuid nahkade- ja villatarviduse katmiseks omal

maal peetakse vajalikuks kodujäneste arvu suurendamist kuni 100 000 tk-le. Seega arvatakse võivat vabaneda impordist, millele läheb praegu aastas ca 200 000 latti.

Nahkade- ja villakeskuse tegevus Lätis. — *Activity of Hide and Wool Center of Latvia.*

Nahkade- ja villakeskus (Adu un vilnas centrale) ostis k. a. esimesel 3 kuul ca 39 000 veisenahka 910 000 lati eest, 220 000 vasikanahka 1 090 000 lati eest ja 39 500 teissugust toornahka 120 000 lati eest. Samal ajal müüs keskus 142 000 mitmesugust nahka kodumai-

sile nahatööstusile ja 125 200 nahka välismaale. Kokkuostetavate nahkade mühus näitavat märgatavat paranemist. K. a. esimesel 3 kuul ostis keskus 12 306 kg villa 55 400 lati eest ja müüs 8 347 kg villa.

PRANTSUSE. Frangi kursi langemise mõju Prantsuse väliskaubandusele.

Influence of Franc Devaluation on French Foreign Trade.

122 prantsuse frangilt 1 inglise naela eest m. a. juuli algul langes prantsuse frank kuni 179 frangile 1 naela vastu. Nüüd kavatakse hoida franki sellel tasemel. Frangi langemisperioodi jooksul on prantsuse väliskaubandus kujunenud järgmiselt (milj. fr.):

	Sissevedu	Väljavedu	Saldo
1937 juuli	3,199	1,872	-1,327
august	3,185	1,861	-1,297
september	3,486	2,074	-1,412
oktoober	3,720	2,635	-1,355
november	3,981	2,381	-1,550
detsember	4,539	2,356	-2,183

	Sissevedu	Väljavedu	Saldo
1938 jaanuar	4,221	2,794	-1,427
veebbruar	4,542	2,813	-2,229
märts	3,526	2,290	-1,296
aprill	3,877	2,364	-1,514

Eelolevad arvud näitavad ühenduses fran- gi kursi langusega sisse- kui ka väljaveo- summa suurenemist ilma olulise muudatuseta ekspordi ja impordi vahekordades. Järgne- vad arvud sisse- ja väljaveetud kaupade ko- guse kohta näitavad aga prantsuse välis- kaubanduse tegelikku kokkutõmbumist:

	Sissevedu (1000 tn) aasta esimesel 4 kuul		
	1938	1937	Saldo
Toitained	1 941	2 174	- 233
Toorained	14 124	16 675	-2 551
Valmiskaubad	808	791	- 17

	Väljavedu (1000 tn) aasta esimesel 4 kuul		
	1938	1937	Saldo
Toitained	801	851	- 50
Toorained	7 998	8 428	- 435
Valmiskaubad	691	883	+ 8

POOLA.

Poola võieksport. — Polish Butter Exports.

1937. a. vähenenud Poola võieksport võtab taas hoogu. K. a. esimese 3 kuu jooksul

eksporditi 3337 tn võid, kuna m. a. sama aja jooksul — ainult 1126 tn.

Poola väliskaubandus maade järgi milj. zl.

Polish Foreign Trade by Countries in Million Zlots.

	Sissevedu		Väljavedu		Sissevedu		Väljavedu		
	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	
Üldse	1 254	1 003	1 196	1 026					
Euroopa	802	651	956	869	Holland	58	37	61	46
sellest: S.-Briti	149	142	219	222	Norra	19	15	22	21
Saksa	182	143	173	145	Rumeenia	9	5	11	3
Austria	53	45	59	59	Šveits	17	23	22	11
Belgia	56	43	69	84	Rootsi	37	29	75	60
Bulgaria	15	9	8	5	Türgi	11	4	2	2
Tšehhoslovak.	44	36	52	40	Itaalia	32	17	54	22
Taani	17	8	15	26	NSVL	15	16	4	9
Soome	3	2	20	17					
Prantsuse	41	43	49	44	Väljaspool Euroopat asuvad maad	452	352	240	157

NORRA.

Võieksporti raskusi Norras. — Difficulties of Butter Exports in Norway.

Võitagavarad Norra Meiereieksportühingu ladudes tõusid apr. lõpuks ligi 800 000 kg-le. Kuna müügilväljavaateid ei peeta häiks, ol-

lakse sunnitud mõtlema külmutushoonete suurendamisele.

Uus meetod merevähkide konservimiseks Norras.

New Method for Canning Crabs in Norway.

Norras olevat andnud häid tulemusi uus meetod merevähkide konservimiseks. Uue meetodi järgi konservitud vähid olevat sama head nagu värsked. Uue meetodi kasusta-

miseks suuremas ulatuses on valitsus luba- nud laenu suurema konservivabriku ehitami- seks Egersundis.

TÜRGI.

Türgi paberitööstus. — Turkish Paper Industry.

Kuigi Türgis ei jätku toorainet paberi- tööstuse ülalpidamiseks, töötab seal ometi praegu täiskoormisega üks paberi- ja papi- vabrik. See vabrik saab kõik vajalikud toor- ained välismaalt; paberipuud tuuakse peami- selt NSVL-st ja Rumeeniast. Paberipuu importimist välismaalt peetakse siiski ajuti-

seks nähtuseks, kuna metsastamiskava- de teostamine Türgis võimaldavat tulevikus vabrikule paberipuu saamist omlalt maalt. 1937. a. ulatus vabrikul täitaolevate telli- muste summa 3 052 210 türgi naelale, sellest oli 2 196 119 türgi naela eest riiklikke telli- musid. Vabrik tootis 1937. a. 7751 tn paberit

ja 2452 tn pappi, mis andis tööd 559 tööli- sele. Vabrikut suurendatakse seks, et tösta tema toodanguvõimet ca 30 000 tn-le pabe-

rit ja pappi, mis vastab ligikaudu türgi ko- gutarvitusele.

LEEDU. Leedu tööstusettevõtteid. — *Lithuanian Industrial Enterprises.*

1. I 38 oli Leedus 1231 tööstusettevõtet, milliseis töötas üle 5 tööliise, 1937. a. samal ajal — 1056 tööstusettevõtet ja 1936. a. — 989 tööst.-ettev.

Tööstuste ning neis rakendatud personaali ja tööliste arv üksikuis tööstusharudes oli:

	Jaan. 1938. a.			Jaan. 1937. a.		
	Tööstuste arv	Kogu koossels	Tööliste arv	Tööstuste arv	Kogu koossels	Tööliste arv
Turbatööstused	3	55	46	8	46	97
Kivitööstused	44	1302	1172	27	968	898
Metallitööstused	106	3324	2960	90	2687	2373
Keemiatööstused	47	1554	1230	45	1550	1279
Nahatööstused	60	1255	1076	49	1045	892
Tekstiilitööstused	79	7736	7162	71	7106	6629
Puutööstused	197	5147	4623	158	3760	3329
Paberitööstused	34	2958	2623	71	2681	2365
Toitainetetööstused	381	7752	5911	342	6936	5120
Riietetööst. ja jalan.-t.	170	3365	2878	141	2855	2441
Elektr., gaasi- ja vesi- varustistööstus	34	825	545	33	739	506
Tervishoiutööstus	26	227	174	26	188	139

1. I 38 töötas 1231 tööstusettevõttes 35 500 inimest, sellest tööliisi 30 400, 1937. a. tööstus-

ettevõtteis töötas 30 561 inimest, sellest tööliisi 26 003 ja 1936. a. töötas — 26 251 inimest, sellest tööliisi 22 122. Viimasel aastal on tööstusettevõtteis rakendatud tööjõudude arv suurenenud ligi 16% ja tööliste arv ligi — 17%.

Ka on kasvanud pidevalt tööpäevade, -tundide arv ja töötasude summa; 1938. a. jaan. oli 693 916 tööpäeva, ja tasuna maksti 3 897,7 tuh. lit., kuna 1937. a. jaan. arvestati 604 966 tööpäeva ja tasuna maksti 3 194,0 tuh. lit.

Kõige rohkem tööstusettevõtteid asub Kaunases; 1938. a. jaan. oli neid 382, rakendades tööle 13 233 inimest, sellest tööliisi 11 454, 1937. a. tööstusettevõtteid oli 314, neis töötas 11 830 inimest, sellest tööliisi 10 120.

Osatähtsuselt asub teisel kohal Klaipeda 134 ettevõttega, rakendades 9 042 inimest, sellest tööliisi 7 993. Šiaulai ületab Klaipedat tööstusettevõtetete arvult, omades neid 138, kuid ta rakendab ainult 3 687 inimest, sellest tööliisi 3 126.

Leedu esimese nelja kuu väliskaubandus aktiivne.

Lithuanian Foreign Trade of First Four Months Active.

Apr. jooksul vedas Leedu välja kaupu 19,35 milj. lit. väärtuses ja sisse — 20,6 milj. lit. väärtuses. Võrreldes e. a. apr. on suurenenud sisse- kui ka väljavedu.

Esimesel 4 kuul vedas Leedu välja kaupu 74,9 milj. lit. väärtuses ja sisse — 70,2 milj. lit. väärtuses, seega on väliskaubandus aktiivne 4,7 milj. lit. Võrreldes 1937. a. esimese 4 kuuga on suurenenud väljavedu 13,25 milj. lit ja sissevedu — 11,55 milj. lit. Võrreldes

1936. a. on suurenenud väljavedu 14,1 ja sissevedu — 26 milj. lit.

K. a. Leedu on vedanud kõige rohkem välja väärtuselt: suitsutatud, soolatud ja konserveitud liha ning pekki, lina, võid, sigu, tselluloosi, laudu, mune, hobuseid ja värsket liha.

Väärtuselt on veetud kõige rohkem sisse: superfosfaati, vosvoriiti ja teisi kunstväetisi, mitmesugust niiti ja lõnga, mitm. masinaid ja nende osi, kivisütt, koksi, puuvillast riiet, tekstiiltoormaterjali, mineraalõlisid.

Tagasimineku rahusvahelises paberikaubanduses.

Recession of International Paper Trade.

Paberi väljavedu Rootsist oli k. a. esimesel veerandil ligi 25% väiksem kui m. a. maal ajal, kuna pabieksport vähenes 13%. Norra paberi- ja papi väljavedu on vähenenud ligi 20%. Kõige vähem on kannatanud seni-

ni Soome eksport, kuna paberi väljavedu Soomest on vähenenud 10% ja papi väljavedu 9%. Pakkimispaberi väljavedu on vähenenud aga 27% ning vähenenud on ka ajalehepaberi väljavedu.